

Posledice žledoloma Trenutno najboljša priložnost za prehod iz fosilnih goriv na lesno biomaso

Spravilo lesa po žledolomu bo preizkus naše učinkovitosti na vseh ravneh. Od vlade in ministrstev, prek vseh strokovnih in izvajalskih služb pa do končnih porabnikov. Bomo sposobni, da skupaj s pravilom sedmih milijonov kubičnih metrov lesa sprožimo energetska *new deal*, ki bo spodbudil delovna mesta ter razvoj lokalne in nacionalne ekonomije? V prispevku bom s podatki utemeljil trenutno najboljšo priložnost za prehod Slovenije iz fosilnih goriv na lesno biomaso. S tem se bo pomembno zmanjšalo število 130.000 brezposelnih, obremenjevanje okolja ter 54-odstotna energetska odvisnost. Za državo je pomemben tudi velik napredek pri doseganju ciljev pri uporabi obnovljivih energijskih virov do leta 2020. Najpomembnejši argument je ekonomski. Pri zamenjavi kurilnega olja z lesnimi sekanci se investicija v kotlovnico povrne v dveh do treh letih, in to ob sedanji tržni ceni sekancev za 17 do 20 evrov za nasuti kubični meter. Danes stane 1,8 milijarde litrov kurilnega olja – to je energijska primerjava s sedmimi milijoni kubičnih metrov padlega lesa – okrog 1,8 milijarde evrov. To je denar, ki trenutno leži v domačih gozdovih. Skozi ta pogled je ocena škode od 300 do 500 milijonov evrov majhna, velika pa (p) ostane, če bomo še naprej izvažali denar za fosilna goriva.

Dejstvo je, da moramo do 15. maja 2014 iz gozda spraviti dva milijona kubičnih metrov iglavcev, pet milijonov kubičnih metrov listavcev pa lahko počaka do srede leta 2016. Navedena količina se v javnosti predstavlja kot izrazito velika, dejansko pa je za en milijon kubičnih metrov manjša od letnega prirasta. Problem je, da moramo les hitro pospraviti in da nimamo kapacitet za njegovo normalno spravilo, obdelavo, predelavo, skladiščenje in porabo. Z energetska izrabo polomljenega lesa lahko vsesplošno stagnacijo Slovenije preobrnemo v rast. Zdaj je pravi čas, da se naredijo premiki

pri zmanjšanju rabe fosilnih goriv in povečanju deleža biomase za ogrevanje javnih in zasebnih ter upravnih in proizvodnih stavb.

Česa ne smemo spregledati

V vsakem primeru je treba dati prednost neenergetski izrabi lesa. Po nekaterih izračunih naj bi bilo za to uporabnega do 20 odstotkov v žledu poškodovanega lesa. Ob vseh pričakovanih po hitrem čiščenju ne smemo pozabiti na gozd. Razumeti ga moramo kot ekosistem, ki za klimatsko stanje potrebuje tudi dovolj odmrlega lesa, od katerega so življenjsko odvisne nekatere živalske, rastlinske in drevesne vrste.

Vsi izračuni v prispevku temeljijo na predpostavki, da ves les lahko uporabimo za kurjavo. To v resnici ne bo mogoče, saj je na poti od gozda do kotla kar nekaj pomislekov in ovir. Vse pa so z dobro organizacijo in koordinacijo vseh akterjev rešljive, zato bi morala ključno vlogo odigrati vlada v prvih dveh korakih. To je aktivirati čiščenje gozdov, kjer so javna dela

Sedem milijonov kubičnih metrov poškodovanega lesa po žledolomu pomeni skupaj 1,8 milijarde litrov kurilnega olja.

optimalna rešitev. Pri tem bi lahko prepotrebne izkušnje nabirali tudi nezaposleni diplomanti gozdarstvih smeri. Hkrati je treba na ravni države in občin takoj zagotoviti dostopne skladiščne površine za zelo velike količine lesa. Primerne lokacije so na šolskih igriščih, parkiriščih, tovarniških dvoriščih in površinah v lasti železnice. Na teh mestih se zagotovi tudi sortiranje ter prva predelava in sušenje lesa.

Koliko je sedem milijonov kubičnih metrov lesa

Količine najlažje ponazorimo s primerjavo. Če bi ves les naložili na kamione s kapaciteto 40 kubičnih metrov bi bila kompozicija 175.000 kamionov dolga skoraj 2900 km.

GOSTUJOČE PERO

Bojan Žnidaršič

direktor Vitre Cerknica,
Centra za uravnotežen razvoj

Povprečna slovenska hiša s tremi etažami ima prostornino okoli tisoč kubičnih metrov. Če bi ves les pretvorili v sekance je teh za 21 milijonov nasutega kubičnega metra, kar pomeni prostornino 21.000 hiš ali 300 metrov visok kvader z osnovno površino sto nogometnih igrišč.

Pretvorimo energijsko vrednost lesa v litre kurilnega olja. Iglavci imajo v vsakem kubičnem metru dvesto litrov kurilnega olja, listavci pa 280 litrov. Skupaj pomeni poškodovani les 18 milijard kWh (18.000 GWh) ali milijardo in 800 milijonov litrov kurilnega olja. V resnici je les uporaben predvsem za ogrevanje, le delno bo v kogeneracijah uporabljen za proizvodnjo električne energije in toplote. Lesne sekance bi brez večjih predelav kotlov pokurili tudi v toplotni Ljubljana ter termoelektrarnah Trbovlje in Šoštanj. Del lesa bi lahko predelali v ogelje.

Ob predpostavki, da 400 kubičnih metrov posekanega lesa ustvari eno delovno mesto, potem imamo letos na voljo 175.000 začasnih delovnih mest. Ko pa bomo začeli sekati letni prirast, bo na voljo 200.000 trajnih delovnih mest.

Za lažjo predstavbo, kaj pomeni 18.000 GWh energije, naredimo nekaj energijskih primerjav. Nuklearna elektrarna Krško proizvede na leto okoli pet milijard kWh (5000 GWh), kar pomeni približno 40 odstotkov skupne proizvedene električne energije v Sloveniji. Slovenske hidroelektrarne jo proizvedejo okoli 3500 GWh na leto, enako količino bo proizvedel Teš 6. V sedmih milijonih kubičnih metrov lesa je torej energije za

3,5 letne proizvodnje Neka ali petletno proizvodnjo električne energije vseh naših hidroelektrarn ali pa petletno proizvodnjo bodoče Teš 6.

Ogrevanje stavb

Potencial ostane potencial, če ga ne znamo uresničiti. Poglejmo torej, kaj pomeni ta silna potencialna energija pri ogrevanju stavb. Energija 18.000 GWh bi zadostovala za enoletno ogrevanje 450.000 energetsko zelo potratnih hiš. Če pa bi ogrevali novejša in sodobno grajena hiše – te potrebujejo na leto do tisoč litrov kurilnega olja –, bi lahko vse leto ogrevali prostore in sanitarno vodo v 1,8 milijona hiš. Po statističnih podatkih (Surs, 2011) imamo v Sloveniji 845.000 stanovanj, 20 odstotkov od teh je praznih. Vseh 660.000 naseljenih bi se s to energijo lahko ogrevalo tri leta.

Od potencialov in hipotetičnih možnosti vstopimo v realnost prehoda na ogrevanje z lesnimi sekanci v vseh javnih objektih Slovenije. Na podlagi podatkov iz predstavitev Centra za energetska učinkovitost (*Energy use in the public sector, its costs and environmental impacts*), Statistični dnevi, Radenci, 13. 11. 2012, izhaja, da je javni sektor prvi, v katerem je smiselno zamenjati vsa fosilna goriva za lesne sekance. Slovenski javni sektor (vrtci; osnovne, srednje in visoke šole; športne dvorane; muzeji in knjižnice; domovi za starejše, dijakne in študente; vojašnice; stavbe za javno upravo ter občinske uprave ...) mora ogrevati devet milijonov kvadratnih metrov. Glavnina se ogreva s kurilnim oljem, na leto ga potrebujejo 3952 terajoulov, kar je enako 1,1 GWh.

To pomeni 110 milijonov litrov kurilnega olja, ki nas zdaj stane 110 milijonov evrov (DDV je vključen).

Ob predpostavki, da je tržna cena kWh iz lesnih sekancev le 20 odstotkov cene kWh iz kurilnega olja, se letni stroški ogrevanja vseh slovenskih javnih stavb zmanjšajo na 22 milijonov evrov. Bistvo predloga pa temelji na kratki dobi vračanja investicije, ki se povrne s prihranki v dveh do treh letih. Stalni letni prihranek je tako okoli 30 milijonov evrov. To je znesek, ki je enak 13 milijonov evrov obljubljenih državnih pomoči iz proračunske rezerve ter pričakovane pomoči 15–20 milijonov evrov iz evropskega socialnega sklada.

Izvažamo poceni les, uvažamo drago nafto

Če bi v vseh javnih stavbah v Sloveniji kurilno olje zamenjali z lesnimi sekanci, bi za to potrebovali okoli 0,8 milijonov kubičnih metrov lesa na leto, kar je le deset odstotkov letnega prirasta naših gozdov. Iz navedenega je razvidno, da bi brez težav kurilno olje zamenjali s sekanci tudi v servisnem sektorju (hoteli, restavracije, pisarne, trgovine...) in večstanovanjskih stavbah. Vsi trije sektorji potrebujejo na leto (skupaj z družinskimi hišami) 68.383 terajoulov (19 GWh) vse energije, od tega je okrog 86 odstotkov namenjeno ogrevanju prostorov in sanitarne vode.

Če zaključimo: žled nam je pokazal, da lahko z vsakoletnim posekom osemih milijonov kubičnih metrov letnega prirasta izpolnimo vse potrebe po ogrevanju v vseh slovenskih stavbah.

Na portalu NEP Slovenija (<http://nep.vitra.si>) je podrobno predstavljeno 54 stavb iz vse Slovenije, ki se ogrevajo na lesne sekance. Vse je mogoče obiskati in se pri lastnikih prepričati o veljavnosti zapisanega.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

POVEZANE VSEBINE
delo.si/mnenja

[...]